

M A G Y A R K U R I R.

Bécs, Kedden, Januárius' 24-dikén, 1826.

Orosz Birodalom.

A' következő Akta is nagyon megérdemli a' figyelmet azon Akták között, melyeket a' Sándor Császár meghalálózásától óta Ujságlevelinkben kihirdettünk.

Ez Cesarevits Constantin Nagy Hertzegnek egy levele, mellyet ő Varschauból 1825-dikben Dec. 25-dikén irt az Igasság' Ministeréhez, Gyalogság' Generálisához, Hertzeg Lobanow-Rostovskihhez, 's a' melly levél Jan. 5-dikán jött-ki a' Petersburgi Ujságban, e'képpen: — „

„Az Igazgató Szenátusban a' Fő Prokuratori Asztalnál szolgáló Collegialis Tanátsos Niktin, egy Pakétát hozza hozzám Fő Méltóságodtól, a' mellyen illy boríték-írás olvastatik:

„Ő Császári Felségéhez Konstantin Paulovitshez szolló Tudósítás az Igasság' Ministerétől.

„Minthogy én nem gondolom, hogy azon jussal bírjak, hogy ezen Pakétát elfogadhassam, azért, hogy engemet ezen Titulus nem illet: erre nézve azt, ugyan azon Tisztviselő által, ki hozzám hozta, Fő Uraságodhoz vissza küldöm.

„Azon írásból, mellyet én e' hónapnak 15-dik napján a' Birodalom' Tanátsának Elölülőjéhez, Első rangú Valóságos Titkos Tanátsos Hertzeg Lopuchinhez küldöttem, már eddig környülállásosan esmereteseknek kellene Fő Uraságod előtt azon okoknak lenni, mellyek nékem a'

Császári Méltóságnak elfogadását nem engedik. Ehez képpent itt már most tsak röviden újítom-meg még egyszer, hogy, az örökre ditsősséges emlékezetű Sándor Paulovits hűségére lett megesküvéskor, mellyet minden hűséges Orosz alattvalók letettek, és a' melyben egyebek között meghatározott módon mondatik, hogy mindnyájok, valamint Sándor Pawlowits Császárnak, ugy szintén annak is, a' ki arra meg fog határoztatni, hogy ő Felsége után a' thrónusra lépjen, hűséggel és egyeneséggel fognak szolgálni és engedelmességgel fognak hozzá viseltetni; és mint hogy Sándor Pawlowits Császár ő Felségének akaratja szerént, mint ez azon írásokból, mellyek a' Birodalom'-tanátsában felnyitattak, 's a' mellyek, mint hasonló foglatuak az Igazgató Tanátsnál is fenntartanak, Miklos Pawlowits Nagy Hertzeg az, ki az Orosz Birodalom' thronusára határoztatott: mind ezekhez képpent az Igazgató Szenátus, mint ezen Törvénynek gondviselő fenntartója, ő Felségének a' ditsősséges és örökre nevezetes emlékezetű Sándor Pawlowits Császárnak Felséges Akaratját, pontosan betölteni tartozott volna, és tartozik betölteni.

„Egyéb eránt midőn én az Igazgató Szenátusnak az ő személyem eránt bizonyított buzgó indulatját tellyes mérték szerént érzem, ehez képpent kérem Fő Méltóságodat, jelentse-meg ezen nagy tiszteletű Tanátsnak eránta viseltető egyenes hajlandóságomat, olly hozzávétellel, hogy

mennél inkább érzem én egy illy jó indulatnak betses voltát, annál inkább kötelességemnek lenni esmerem, azt, hogy az Istenben elnyugodott Felségnek akaratja által megerősített szent Törvény mellett ingadozás nélkül megmaradjak.

„Költ Varschuban 1825-ben, Dec. 20-dik napján. Aláírta: — „

„Konstantin Cesarevits.

(A' felhozott ujságban nints feltéve, hogy melly napon indult-meg Tanátsos Nikitin úr Petersburgból Varschau felé).

A' Dec. 26-dikán elé fordult történetekre nézve elintéztetett vizsgálódási munka nagy szorgalmatossággal folytattatik. Az e'-végre kineveztetett Biztosságnak tagjai ezek: Mihály Nagy Hertzeg; a' Hadimínister; 's Kutusoff; Lewaschoff és Benkendorff General-Adjutánsok; továbbá Szárny-Adjutáns Oberst Adlerberg, és Törvényes-ember Bucharow.

A' szakadatlanul folyó és eddig tételt vizsgálódások már megmutatták azt meghatározott módon, hogy kik légyenek ezen régtől fogva homályban főzetett Öszszeesküvésnek gerjesztői, kik közül a' már eddig elfogattaknak neveik itt következnék: — „

„Rileeff, Ujságíró; Someff, Tisztviselő; Gorski, hajdani All-Kormányozó; Kachowski szolgálaton kívül lévő Hadnagy; — Katonák: a' Moskaui Testőrző Regementből, Tschepin-Rostowsky és Bestuscheff másod rangú Kapitányok, az utolsó a' Würtembergi Sándor Hertzeg' Adjutánsa; Az első Granadíros Regementnél: Suthoff, másod rangú Kapitány; Panoff Hadnagy; Hertzeg Obolensky a' Generál-Lieutenant Bisztram' Adjutánsa a' Testőrző Gyalogoknál; Oberst Hertzeg Trubetzkoi;

Karnilowits, másod rangú Kapitány, a' Testőrzők' Generál-Stábjánál; Bestoscheff, az Admirális Moller Adjutánsa; Hertzeg Odoewsky, Cornet (Zászló-tartó) a' Lovas Testőrzőknél; Tschebrikow, Hadnagy a' Finnlandiai Regementnél; Végre Pustschin és Kuchelbecker. — Ezek mind elfogattak, kivéven az utolsót, a' ki gyaníthatóképpen el-
esett.

Ezeken kívül még más néhány olly személyeket is elfogtak, a' kik eránt nagy gyanú van, hogy ők is részesei lettek volna az öszszeesküvésnek. Ezeknek neveik és Karaktereik: Jakubowits, másod rangú Hadnagy a' Nischni Nowgoródi Dragonyosoknál; Bulakoff Oberst és Kommandáns a' hatodik Vadász Regementnél, a' ki magát önként bejelentette; Wiknewsky, Kuchelbecker, és Bodiskó, Hadnagyok a' Tengeri Regementnél, Pustschin, Kapitány a' Lovas Pioniereknél; Maliutin, Fock, Koscheffnikow, Miller, és Hertzeg Wadboldsky, Al-Hadnagyok az Ismailowski Testőrző Regementnél.

Szaporították még ezen laistromot néhány ifju tisztet, kik a' magok ifjúsági gondolatlansága által magokat ezen öszsze tsatolódásba belé vonattatni engedték ugyan, de a' melynek bűnös czélzásairól 's szánakodásra méltó következéseiről ők még tsak képzetet se' tsináltak vala magoknak. Midőn ők ezek eránt felvilágosítottak, elirtózás lepte-meg őket. Néhányaknak közölök, az ő ifjúságokat 's megbánássokat a' Császár tekintetbe vévén, 's azért is, hogy ezek a' magok hibájokat önként megvallották, megkegyelmezett nekik.

Török Birodalom.

A' legújabb tudósítások December 25-dik napján indultak Konstanczinápoly-

ból, mellyeket annak idejében mi is kiadtunk Bétsben. Az olta semmi nevezetes történetekről szóló tudósítások nem érkeztek oda a' tsatázó mezőkről.

Hogy a' Görög Admirális Miauli két rendbéli próbatételeinek a' Patrászi tengereken semmi következése nem lehetett, arról most újabb emlékezetet teszen a' Konstantzinápolyi tudósító, 's hogy a' dolognak annál nagyobb hitelességet adjon, felhossa a' Dec. 2-dikán költ Hidrai Ujságból a' Miauli tulajdon tudósítását, melly illy szavakból áll: — „

„Kivonás Miauli Admirális Úrnak Novem-ber' 27-dikén a' Clarentzai partok mellett lévő tengerről tett tudósításából —

„Az olta, hogy ezen a' tengereken megjelentünk, már kétszer tsaptunk össze az ellenséggel. Tegnap előtt, 25-dikben, a' Papa' fokánál találkoztunk valami 40 ellenséges hajókkal, 's megfutamtattuk őket. Tegnap ugyan ezen hajókkal találkoztunk a' Scrophes fokánál. Most tovább megállottak előttünk: de végre tsak ugyan most is megfutamodtak. Ezen munka alatt a' Vokos Theophanes Antal Gyűjtőja történetből meggyulladott, 's magában megemésztődött. Ha a' Spetzia i hajók' Osztálya a' maga Gyűjtőjival mindjárt elejintén itt megjelenhetett volna, úgy az ellenség most nagyon megveretett volna, mint hogy az ellenség hajósergének az a' része, melly akkor Patrásnál vasmatskákon állott, a' többeknek tellyességgel nem jöhetett volna segítségére.

A' Hydrai Ujság szerént Hazafi Panteli Maurideros, a' Kapitány Raphael Antal hajóján, ezen verekedésben megöletett. Megígérte ezen ujság, hogy a' meg-sebesedett Hazafiak' neveiknek laistromát egyik következő levelében ki-gyogja adni.

Némelylek úgy vélekednek, hogy a' Spetziai hajós Osztálynak elkésését az okoz-

ta, hogy ezen szigeten véres czivakodások fordultak volna elé, mellyekben egy Kapitány megölettetett, és hogy ugyan ezen czivakodások miatt Oberst Fabvier oda hagyta a' maga reguláris seregével ezen szigetet és vissza tért Athénébe, mint hogy az ő sergében minden féle nemzet béli zsóldos katonák találtatván, ezekkel bajos az illy zürzavaros helyen fen-yítéket tartatni.

A' Hydrai Ujság, melly eddig Törvények' Barátjának 's Országlószék' Ujságának nevezte magát, már most letette ezen Titulosokat 's tsak így nevézi magát: Hydra szigete' Ujsága. Ezt ő azért tselekedte, hogy Naupliában egy új Ujság állott-fel, mint tulajdon képpen való Országlószéki Ujság, illy czim alatt: Közönséges Görög Ujság. A' Kiadója Farmakidi Theoklit.

Ő tsupa Velin papiroson nyomtat-tatja ujságait, Angliai, és Párisi betűkkel. Ennek tehát jó Ujságnak kell lenni.

A' Sándor Orosz Császár' Taganrogban történt halálának első híre Decem-ber 22-dikén érkezett-meg Konstantzina-polyba. Néhány Odessai hajók hoz-ták-meg oda.

Azon Huszni-Bei és Reschid-Efendi nevű Biztosokon kívül, kikről utóbb írtuk, hogy a' Porta őket Moréába küldötte, sok fő méltóságú Görög Papokat is küldött ugyan oda, hogy mint Fő Lelki Pásztorok a' magok tulajdonosoktól eltévedett Juhokat, az ahoz való vissz-terésre intsék és nogassák.

Ugyan a' Fényes Porta a' maga Basai-hoz és tartományainak Kormányozójához is mindenüvé kemény parantsolatokat küldött, hogy az alattok lakó Rajákhöz (nem Török hitű Török-alattvalókhöz) szelíd és jámbor emberiséggel viseltessenek, azoknak jusaikat és szabadságaikat tarttsák

tiszteletben és oltalmazták, 's erántok semmi erőszakkal ne viseltessenek, mert különben keményen meg fognak fenytetni.

A m é r i k a.

Az Ulu nevű nevezetes Spanyol várat illető Egyezésnek, melly szerént az, a' Mexikói Respublikának által adatott, 9 első cikkelyeit kiadtuk mult penteki Ujságunkban: most itt következnek annak még hátra lévő Cikkelyei: —

10-dik Czik. Mind két rész' foglyai bocsáttassanak szabadon. 11-dik Czik. Ha némelly Spanyol hajók, valamely Mexikói kikötőhely előtt fenéken akadnának, az azokon találtató emberek, szabadoknak lenni nyilatkoztattatnak és valamelyik Kuba-i kikötőhelybe vissza szállittatnak. 12-dik Czik. Ha mostantól fogva 90 napok alatt, a' Spanyol hajós sereg Uluához a' végre közelgetne, hogy oda az eddig volt őrző sereg' helyett új sereget hozzon és szállitson-ki, annak tudtára kell adni, hogy Ulu vára nints már a' Spanyolok' birtokában, melyre nézve szabadon oda elevezhetnek, hova tetszik, sőt ha valami bajok vagy szükségek találna magát elé adni, ebben is segedelmekre lesznek a' Mexikóiak. — Helybehagyatik, de a' 90 napok helyett csak 70 engedtetik. 13-dik Czik. A' támodható egyenetlenségeket az Őrző seregre nézve kell kedvezőleg magyarázni. — E' nem hagyatik helybe, hanem így kell a' dolgot eligazítani: hogy mind két részről Ítéző Bírák nevezessenek-ki, 's ezek által határoztassék meg az igazság. 14-dik Czik. Mind két részek küldjenek költsönös kezességet a' másikkhoz, a' végre, hogy az Egyezést mindenik rész pontosan be fogja tölteni.

Ezen várnak elfoglaltatásáról különös Proklamátzió által tudósította a' Mexikói

egyesült Státusok' Elölülője Viktoria Quada loupe a' nemzetet, a' féleket mondván benne: hogy kimondhatatlan örömmel jelentheti Hazafitársainak, hogy S. Juan-de-Ulua' várára Mexikói zászlók vagynak kifüggesztetve; hogy a' Mexikói partokról a' Kastiliai zászlók 304 esztendei Uralkodás után végképpen eltűntek; 's hogy az a' ditsőségnek és szerentsének napja, mellyen a' megátalkodott Iberiának magát, az ő régi határai közé vissza kelle vonni, már feljött légyen.

Vera-Cruz városát, a' melly az ezen váron lévő ágyuknak telyesen ki van tétetve, 's a' melyre nézve ez, a' várbéli ágyuk által, ezen négy esztendeig tartott ostromnak ideje alatt tsak nem egy kőhalommá tétetett, véghetetlenül magasztalja a' nevezett előlülő az ő ezen esztendők alatt bizonyított nemzeti buzgóságáért; és hogy ezen városnak lakosai az ő négy esztendők alatt és szüntelen való szenvedéseikért, 's hazájokhoz ki mutatott állandó hűségükért, minden féle jutalmakat várhatnak a' Mexikói Respublikától.

Szép köszönetet intézett azon Generálshoz 's azon hazafi katonákhoz is, kik ezt a' tsak nem megvehetlennék tartatott várat 4 esztendei szorongatás által tsakugyan arra tudták kényszeríteni, hogy magát feladja.

Ulua várának megvétele által nyertek a' Mexikóiak: 5 ágyus-tsajkát, 2 Felukot, egy posta-hajót, 's két más kissebb hajókat, mind használható állapotban; továbbá sok ágyut, sok hadi készületet; 's a' templomok' drágaságai, ezüstjei, egy szóval minden kintsei, kezeikbe kerültek, mellyeket hozzá vetve 10 millió Frankra betsülnek.

Az Észak-Ámerikai Országlószék egy minden féle ahoz értő személyekből álló Biztosságot nevezett-ki annak megvisgálá-

sára, hogy lehetséges az Egyesült Státusokból olly országos útat vinni, a' mellyel az ugy nevezett Észak-Ámerikai Egyesült tartományok' fő városának az Ámerikai legnagyobb Státus', Mexikó', fő városával Mexikóval való egyenes közösülése felálltathassák. Első tudósítását ezen kérdés eránt már beküldötte a' Bíztoóság, 's azt mondja: hogy lehet illy útat készíteni.— Azt mondják, hogy ezen út a' világon legelső fog a' maga nemében lenni.

Ezen Respublika' Elölülője Quincy Ádams, Dec. 5-dikén körülállásos előadásal nyitotta-ki a' Congresszus' üléseit, a' melly előadás a' Szenátus és Képviselők' Elegyes ülésében közönségesen felolvastott. Illő hogy mi is ide tegyünk belölle némelly nevezetesebb kivonásokat.

A' külső Státusok közt leginkább Frantzia Országot illette: A' Frantzia Országgal 1822-tőben tsak két esztendőkre kötött kereskedési és hajózási egygyezés, úgy mond, még tart, hanem ebben egy nagyon fontos tárgy nintsen meghatározotva, tudniillik azon Ámerikai lakosok' kárának visszatérítettése, kik a' magok vesztéseikért, mellyeket bizonyos kedvetlen körülállások között szenvedni kéntelezettek, még nintsenek kielégítette. Hasonló kívánságaink vagynak nekünk Belgiumokhoz, Nápolyhoz, és Dániához is. Svétziához és Norvégiához való kívánságaink Ítéző Bírak által igazítottak-el.

„Kolumbiával már megkötöttük a' kereskedési és hajózási Egyezést. Ilyen Egyezésekre kell nekünk lépni minden Ámerikai Státusokkal; olly Egyezésre tudniillik, melynek a' mindenben egyenlő Költsönőség legyen az alapja, úgy hogy az egyéb Ámerikai Státusok minden tekintetben úgy bánjanak az Észak-Ámerikai Státusokból való alattvalókkal, 's ezeknek hajójikkal 's a' többi, mint az Észak-Ámerikaiak bánnak velük. Tellyes egyformasággal visel-

tessenek egymás eránt. Mindenik olly kedvezéssel bánjon a' másikkal, mint a' másik a' maga legjobb barátjával bánik.

Megemlítette továbbá az Elölülő, hogy Észak-Amérika is meghívattatott légyen, hogy a' Panamai Közönséges Congresszusra küldene Követeket, és ezen meghívattatást az Országlószék el is fogadta. — Az után által ment az Elölülő a' Respublika' belső állapotjának leírására. (Erre vissza fogunk térni jövő pénteken).

Lombard-Velencei Királyság.

Mailámban e' h. 15-dikén ment véghez a' Vice-Királyné ő Fő Hertzegaszszony-sága' új Szülöttjének megkereszteltetése, mellyet Cardinális-Érsek Gróf Gaisruck ő Eminentziája vitt véghez. Grof Avile Quirini-Stampaglia Cs. K. Kamarás és Titkostonátsos úr, 's a' Fő Hertzegné' Fő Udvari mestere, tette-meg a' Toskánai Nagy Hertzeg' nevében, a' Kereszt-atyai kötelességeket. A' Csetsemő Fő Hertzeg' nevei Sigmund, Leopold, Renát, Mária, Ambrus, Bálint (Valentin). A' Keresztelőt Te Deum rekesztette-be. Ezen napon a' Vice-Király ő Fő H.ge' asztalához hívatattak ebédre az Udvari és Státusbéli legfőbb Tisztviselők és sok más fő személlyek. A' két theátrumok Scala és Cannobia estve megvilágosítottak, 's Vice-Király ő Fő H.ge' maga is jelen volt a' Scalában, hol a' felgyült sokaságtól nagy elragadtással fogadtatott.

A' beteg-ágyas Fő Hertzegné és Sigmund Fő Hertzeg, a' körülállásokhoz képpes kivánt egészségben vagynak.

Újabb Tudósítások.

Sándor, Orosz Korona-Örökös Nagy Hertzeg a' Paulowsky Testörző Regiment' Obersterévé neveztetett.

B é c s.

Estei Ferdinánd K. Fő Hertzeg e' h. 16-dikán szerentsésen megérkezett Pósenbe, 's úgy akart, hogy következő napon útját, Thorn, Graudenz és Königsberg városokon által, Petersburg felé tovább folytassa.

Wilhelm Pruszsus K. Princz e' h. 10-kén Vcrschauba érkeztén, azonnal Konstantin Nagy Hertzeghez ment; az estvét a' Helytartó Hertzegnél töltötte, 's 11-dikben estve elsietett Petersburg-felé.

Moldvából és Oláh országból azt írják, hogy ott legjobb Orvosi szerekkel szolgált a' mostani nagy hideg a' pestis veszedelmei ellen, melynek tovább terjedése már megszűnván, reménség van, hogy talám, kiváltképpen, ha a' hideg tartós talál lenni, egészen is meg fog szünni.

A' pénzfolyamat Jauuárius' 21-dikén, közép árr:

A' Státus' 5 p. Centes Obligátzióji 92 2/5
 Az 1820-béli sorsosok, 144 1/3
 Az 1821-béli hasonlók, 121 9/10
 Béts városa 2 1/2 p. Centes Bankó Obligátzióji, 49 5/8 forinton keltek, mind C. ben
 A' Bankó Aktziák keltek 1164 1/3 forin.
 Con. pénzben.

Magyar Ország.

Posony. — Minekutánna az Országos Gyűlésre özszesereglett Táblák, az ő Császári Szentséges Felségéhez adandó Felírásra nézve, a' magok Jan. 17-dikén és 18-kán tartott 41-dik és 42-dik Üléseikben megegyeztek, az, annakutánna írásba té-

tetett, az utóbbi Ülésben felolvastatott, helybehagyatott, 's hogy Magyar nyelvre által fordittassék, megparantsoltatott.

Az e' hónap' 20-dikán, dél utánni 4 órájára rendeltetett 43-dik Egyvelges Ülésben ezen Felírás mind két Táblák jelenlétében még egyszer felolvastatván, aláíratik, 's ekkor így a' Cs. K. Felséghez elküldetik.

E r d é l y.

Császár és Király Ő Felsége az Erdélyben Balázsfalván lévő Görög-Catholicus Fő Tisztelendő Kánonokok' Káptalanja-béli, alább megnevezendő F. T. tagoknak kimutatott Religiósitássokat, tudományaikat, 's egyéb ditséretre méltó tulajdonságaikat kegyelmes tekintetbe vévén, az idősb F. T. Káján Dömötör Kánonok-Praepost és F. T. Nobili János Uraknak meghalálózások által okoztatott Gradualis elémozdittatást kegyelmesen megerössíteni méltóztatott, melyhez képest következő előlépések törtentek a' F. T. Urak között, úgy mint: Filipán Balázs Úr Praepostá; ifjabb Káján Dömötör Úr Lectorrá, Pap Thodor Úr Kántorrá; Sztojka Gábor Úr Kustóssá; Lemény János Úr Skolástikussá; Krajnik Simon Úr Cartophiloxá vagy Cancellarius-sá lettek, 's továbbá a' F. T. Görög Catholicus Püspök Babb János Úr által, az őtet ezen tekintetben illető jus szerént az Utolsó Kánonoki megüresedett helyre kineveztetett Rátz Balázs Úr is, ezen Fő Papi hivatalban a' Cs. K. Felség által kegyelmesen megerössítetett.

M. Vásárhelyről, Dr. Szotyori József, a' mostani himlőzésről.

Panasz hallatik Londonból, Baltimorból, Berlinből, 's más nagy és népes vá-

rosokból, a' hójagos himlőre, 's a' nem védelmező vaccinára. Meg érdemlí a' dolog, hogy a' vaccináló orvosok, igaz tapasztalásaikat, itéleteiket közönségesen ki mondják. Ilyen okon én is, a' hójagos himlőt, 's a' vaccinát e' részben illető kevés tapasztalásaimat vélekedésemmel közre botsátom. —

Városunkon meg jelent a' hójagos himlő 1824-nek utolsó fertályjában; 's minthogy vaccináltakban ütötte ki magát, kételkedések, magyarázatok állottanak elő. Saját tapasztalásim így vagynak:

1-ször Volt kezem alatt az Ispotályban, 1825. Septemberben Kis Sámuel nevű 15 esztendősi Ifiu — Magyaroi Ref. Mesternek fia, kibe a' Tehén himlő három versen oltatott, és egyszer sem foganszott, most véletlen réá ragadott a' hójagos himlő, 's mint rothasztó hidegben, és onos himlőben meg halt. (Variolae confluentes, Febris putrida) Mikor Ispotályba jött, mint egy tőke olyan vala.

2-ször Voltak kezem alatt, kikbe látam a' Vaccina helyét; a' Betegnek is emlékeztek a' bé oltásra, annak lefolyására. Említem a' városrol Horváth Ferentz Tógás Déákot, néhai Tudós Dr. Horváth Mátyás Úrnak fíját. Valaholott a' kiütésre, és a' Febrisre vigyáztanak, mindenütt szelíden, noha onoson folyt el a' himlő; (Variolae conflentes mitigatae) a' Gödör nem oly mély, a' színe sem oly barna piros, mint a' régi szelídebb himlőkbe.

3-ször A' nem Vaccináltakból sokan haltanak meg.

4-szer Kiket magam, 1801-ben (mert ugyan is azon esztendőben October 14-kén leg előbször ez országban, 's szerentsésen én vaccináltam) és 1802-ben 's azután is oltottam, még nem tudok egyet is hogy meg himlőzött volna; hanem

5-ször 1802-ben Karátson Havában Vaccináltam Tek. Tudós Tompa Ádám U-

rat, mint egy 15 esztendősi korában; úgy de az előtt tizen negyedfél esztendővel, hójagos himlőbe lévő Testvérei mellé fektetvén, azt azoktól meg kapta, tsak hogy kevés volt; helyek mais látszik; (variolae discretae) a' vaccina is tökéletesen megtartotta folyamatját; tehát két különböző eredetű himlők; az erősebb elsőbb nem ölte el a' gyengébb utolsót, jövén mintegy 14-edfél esztendő közbe.

6-szor Régi saját oltásaimból néhányat most nagyobb bátorság okáért újra oltattam, tökéletes jó matériával, 's fattyu himlő lett belőlök.

Ezekután azt mondom; légyünk igazságosok a' Vaccinához; nekívánjuk tölle, a' mit a' hójagos himlő maga, és annak Oltása is tökéletesen, és minden környülállásban meg nem adhat, meg nem adott; vagynak másodszeri hójagos himlőzések, és az 5 dik pont nagy elégtelenségről bizonyít; ne kívánjuk, hogy még Skárlát, veres himlő, víz, vagy Juh-himlő ellen is oltalmazzon, védelmezzen. Kívánjunk a' mennyire alkalmas ő, egy idegen Clima állatjának, állati páthologicum productuma, mely az emberi hójagos himlővel nem áll sem ugyan azonságban, sem ellenkezőségben, hanem csak hasonlóságban, (homojopathice) külső formájára nézve is Febrissére nézveis; tökéletes hasonlóság pedig soholt sem találhatik. Nem tsalhatatlan, hanem feltételek alatt védelmező himlő a' Vaccina. Más felől keressük fel magunkban is az okokat; ilyenek:

1)ször A' Személyesség. Familiák és Személyek vagynak, kik a' hójagos-himlőt mintegy ereikbe hordozzák, a' kovászt hozzák a' világra; így láttam egy nevezetes Grófi Házba 1817-ben Februáriusban 7 1/2 holnapos és így idő előtt lett Leánykát, már suppurationba lévő himlővel születni; az Anyja régen vaccináltatott volt; a' vidékbe nem volt hójagos himlő; ugyan azon Házban láttam 1819-ben Sept. ben hat

hetős leánykát önként meg himlőzni, in stadio suppurationis meg halni; a' hójagos himlőnek még híre sem hallatott. Ugyan azon személyre egyik időben nem, a' másban el ragad a' himlő; példák vannak. Továbbá a' Csetsemőknek bőre későre mégyen tökéletességre; sokáig felette rongyos, hámló; és új formálódásban van; nints megállapodva; a' béoltott vaccina sem lehet abban tökéletes. Ehez járul hogy minden része az embernek, noha észre vehetetlenül 15-dik esztendőskorára meg ujult; az tehát a' mi ezen nagyon szelíd, se állati betegség forráson álmént, nints többé, meg maradt egyedül a' személy. Ezért hirdetem már régen, hogy szükség a' serdülés ideje táját újra oltatni. 'S javallom mostan is, kivált ha csetsemőkorbart, nem eleven materiával voltanak oltva.

2)szor A' Materia. Ugy tartom a' hetedik nap előtt, 's még sokszor ekkor is — a' matéria éretten virics; kilentz nap után töbnyire más állati forrásba induló pessedni kezdett. Az emberi test egy meleg ágy, melyben a' szelíd betegség magva, ültetődik, foganszik, nő, virágozik, fonyad, 's ki szárad. A' másod avagy fattyu himlőből ki vett léj éppen elégtelen; — a' Kílis (furunculus) matéria ártalmas. Kívánnám, hogy minden ötödik esztendőben, tehénből vett materiával, 's ha lehetne hazájából hozattal vaccináltassék. Tagadhatatlan a' Climának emberekre, állatokra, plántákra való bé folyása; valamint az, hogy a' Contágiumok idővel szelídülnek. Az igaz vaccina is fattyu himlőt csinál, mely 7 napra el szárad, ha olly

személybe oltatik, a'ki már volt himlős; sebzést pedig, ha el suoltatik.

3)szor Az Oltóknak hibájok. Nem látogatják elég szorgalmatosan oltásaikat; leg alább négy versen kell látni, 5. 7. 9. 12, napokon, hogy bátorságosan ítéhesenek rolla. Jól meg kell tudni, mik legyenek essentialis Karakterei a' tökéletes Vaccinának, mikbe különbözzön a' fattyu vaccinától, a' víz himlőtől, 's más hasonlóktól? A' ki csak bé oltja, 's többé nem látogatja; olyanra nem kell bízni. A' Protocollum ily esetben elmulthatatlan szükséges. Hogy e' nagy dolgot kitsinynek vegyék az emberek, okozza az oltás' könnyősége.

Az Esztendőknak mostoha, és betegségét forraló járását, különösen a' kiütéses bőr betegségekre nézve, melynél fogva némely kiütéses betegségek (exanthemata febrilia) sokáig el alusznak, mintha nem is lettek volna; azomban hirtelen meg jelennek, most szelíden, majd dühösködve, 's pusztítanak; ezt mondom ide nem értve; aki jelelt három okokban keresem az akadályt, hogy a' vaccina vád, és panasz alá jutott. — Az igazán vaccináltakban, midőn a' hójagos himlő kikezd ütni, azt, és a' Febrist-ügyelni, 's orvosolni találtam szükségesnek; mely ha vissza üt, 's ki nem formálódik a' Febris rothasztóvá lészen; — a' veszedelem bizonyos, 's ezeknek a' vaccina nem oka. Valakit 10 versen vaccinálni, kisebb szenvedés, mint egy napi hójagos himlőzés; mint kitsiny, és könnyű baj, a' nagy, és súlyos betegséghez; az az: a' roszhoz mézve nagy jótétemény. —

Hibák: — A' 6-dik Kurírban, 44-dik lapon 2-dik hasábon lefelé a' 6-dik sor végén, öröömre, nem öröömök re — a' 45-dik lapon az 1-ső hasábon, lefelé a' 17-dik sorban, szeretett, nem szerett kellene lenni.